

BASELINE 2015 INTERNATIONALISERING

Baseline 2015 er en kortlægning af professionshøjskolernes internationaliseringsstatus og -parathed. Formålet med rapporten er at understøtte realiseringen af 2020-målene for studentermobilitet og internationalisering ved dels at afdække professionshøjskolernes nuværende udgangspunkt og status for internationaliseringsarbejdet, dels at ruste sektoren og de enkelte professionshøjskolerne til at varetage opgaver, som rækker frem mod 2020-målene.

De forskellige undersøgelser, der ligger til grund for professionshøjskolernes rapport om internationaliseringskortlægning – har ført til tre væsentlige iagttagelser i forhold til internationaliseringsindsatsen på de videregående uddannelser:

One-size-fits-all-tilgang udfordrer professionshøjskolerne

Den første iagttagelse er udfordringerne ved one-size-fits-all-strategien. Den danske videregående uddannelsessektor er kendetegnet ved diversitet i uddannelsernes profil, varighed og sigte. For at alle dele af den videregående uddannelsessektor skal have optimale betingelser for internationale aktiviteter er det nødvendigt, at denne diversitet også afspejles i regeringens strategi for internationalisering. Den nuværende regerings internationaliseringshandleplaner er ambitiøse og visionære, men det er professionshøjskolernes iagttagelse, at handleplanerne forsøger at gøre ambitioner og visioner for universitetsuddannelserne til en one-size-fits-all-handleplan, hvilket er en udfordring for professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne, som er kortere og har et klart professions- og praksissigte rettet mod beskæftigelse.

Nødvendig anerkendelse som UAS

Den anden iagttagelse er nødvendigheden af, at professionshøjskolerne anerkendes og tituleres som Universities of Applied Sciences, UAS, da det vil bringe de danske professionshøjskoler på samme niveau som deres europæiske søsterorganisationer og sikre de danske professionshøjskoler et ligeværdigt position i det internationale samarbejde om uddannelse og ny viden. Det europæiske UAS-niveau har to væsentlige kendetegn. Det ene er, at der i uddannelsesporteføljen indgår masteruddannelse, som sikrer relevant og praksisnær efter- og videreuddannelse af voksne i erhverv. Det andet er, at deres grundlæggende formål er at være kongevejen for de mange, som skal have en videregående uddannelse, mens universiteternes lange, videregående uddannelser forbeholdes de færre.

Styrket dansk uddannelseseksport forudsætter national opbakning

Den tredje væsentlige iagttagelse på baggrund af Rambølls kortlægning af professionshøjskolernes internationalisering er, at der er behov for en national strategi for lancering af den danske uddannelsesknow-how på et internationalt uddannelsesmarked, herunder eksport af danske uddannelser. En sådan indsats forudsætter national opbakning, politik og finansiering, og det kan derfor overvejes snarest muligt at sætte gang i et nationalt udviklingsarbejde om visioner og grundlag for en styrket, dansk indsats for uddannelseseksport.

KONKLUSION OG ANBEFALINGER

Konklusionen i Baseline 2015 er, at professionshøjskolerne er godt i gang med at løfte internationaliseringsopgaven, da der foregår mange internationale aktiviteter, og der samarbejdes meget med udlandet.

Professionshøjskolernes muligheder for at indfri regeringens målsætninger betinges af en række drivkræfter og barrierer, hvor nogle er strukturelle, nogle findes på politisk niveau, andre i professionssektoren generelt eller på de enkelte institutioner.

En overordnet strukturel anbefaling er, som nævnt ovenfor, at professionshøjskolerne opnår rammer og anerkendelse som Universities of Applied Sciences – såkaldt UAS – herunder med rettigheden til at udbyde master. Retten til at udbyde master vil også bidrage positivt til et mere internationalt videns- og studiemiljø på professionshøjskolerne, da flere vælger et udlandsophold på master og kandidatdelen end på bachelordelen.

I forhold til det politiske niveau anbefales en styrkelse af den nationale kapacitet på det internationale område: indsatsen skal understøttes af en national viden- og rådgivningskapacitet, hvilket også inkluderer en national markedsføring af danske uddannelser i udlandet. Der peges på behov for dialog om differentierede internationaliseringsmålsætninger: Strukturen på professionshøjskolernes uddannelser er anderledes end universiteternes, og derfor kan målene ikke være ens. Desuden er der stor forskel på det faglige indhold på tværs af professionshøjskolernes bacheloruddannelser, og de samme internationaliseringsmål giver ikke mening på tværs.

I forhold til den samlede professionshøjskolesektor anbefales en opprioritering af fokus på indgående mobilitet og tiltrækning af talent: Sektoren bør drøfte forudsætninger for indfrielse af målsætninger samt udvikle tiltag til at understøtte kapacitetsudviklingen. Fx kan gensidige drøftelser og erfaringsudveksling omkring rekruttering og fastholdelse af talentfulde, udenlandske studerende samt øget kvalitetssikring af internationalt samarbejde hjælpe sektoren bredt med dette.

I forhold til de enkelte professionshøjskoler anbefales en fokusering af de internationale initiativer bl.a. ved at øge den internationale dimension i undervisningen og styrket vejledning. Dertil kommer en styrkelse af dialogen med aftagere, som kan tydeliggøre karrieremæssige fordele ved udlandsophold. Mange af de adspurgte studerende oplevede det som en barriere, at de ikke vidste, hvordan et udlandsophold ville stille dem i aftagernes øjne. Større klarhed om dette vurderes at ville give mange studerende et lille skub mod et udlandsophold.

DRIVKRÆFTER OG BARRIERER FOR REGERINGENS MÅL

Baseline 2015 har også afdækket en række overordnede drivkræfter og barrierer for, at professionshøjskolerne kan nå regeringens målsætninger. Af vigtige drivkræfter kan nævnes netværksrelationer i udlandet, strategiske partnerskaber, ildsjæle blandt medarbejdere med både international og generelt ansvarsområde

samt prioritering fra ledelsens side. Af vigtige barrierer nævnes manglende mulighed for at tilbyde masteruddannelser, navnet "university college", manglende økonomiske incitament, ildsjæle, begrænsede mobilitetsvinduer og sproglige barrierer.

Drivkræfter og barrierer for udgående mobilitet

Ligeledes gør en række drivkræfter og barrierer sig gældende for, hvorvidt danske studerende vælger at tage på udlandsophold. Noget af det, som driver danske studerende til et udlandsophold er rejselyst, men det er vigtigt, at de studerende føler de kan få nok information. Derfor er både vejledning fra internationale koordinators samt oplæg og vejledning fra andre studerende drivkræfter, som kan få danske studerende til at vælge et udlandsophold. Derudover er der en række strukturelle drivkræfter. Fx efterspørges danske og udenlandske uddannelsesforløb der ligner hinanden i opbygning, sådan at det er lettere at integrere udlandsophold i et studie.

Ligesom information kan være en drivkræft, kan manglen på samme være en barriere. Hvis ikke de studerende er tilstrækkelig klar over, hvilke praktiske forhold de går i møde eller hvorvidt et udlandsophold styrker deres karrieremuligheder, er de mere tilbøjelige til at blive hjemme.

Drivkræfter og barrierer for indgående mobilitet og tiltrækning af talent

Baseline 2015 viser, at drivkræfter og barrierer for, at udenlandske studerende vælger at komme til Danmark ofte er af praktisk karakter. Det spiller en stor rolle, at den studerende kan få et netværk i Danmark, ligesom økonomiske incitament også spiller en rolle. Derudover er det kvaliteten af dansk undervisning, som fx professionshøjskolernes særlige kobling mellem teori og praksis, der kan lokke studerende til. Mange af de adspurgte fandt det udfordrende at finde en bolig, havde svært ved at finde en praktikplads pga. manglende vejledning, og fik generelt kun lidt information forud for deres ankomst i Danmark. Desuden så mange det som problematisk, at der er forholdsvis lave adgangskrav for at komme ind i Danmark, idet dette kan have en negativ effekt på det generelle niveau blandt de studerende.

INTERNATIONALISERING SOM FOKUSOMRÅDE

Baseline 2015 viser, at internationalisering er blevet prioriteret højere og højere i de seneste år. 88 pct. af de adspurgte i spørgeskemaerne har svaret, at de oplever en øget fokus på internationalisering på deres institution, 89 pct. svarer, at deres institution har en særskilt strategi for internationalisering, og over halvdelen har angivet, at de har stort kendskab til denne strategi. Professionshøjskolerne er gode til at bruge internationale netværk og fora, og halvdelen i spørgeskemaundersøgelsen har angivet, at de bruger dette i stort omfang. Det understreges af, at ingen har svaret, at deres institution slet ikke deltager i internationale netværk. Spørgeskemaundersøgelsen har desuden vist, at rigtig meget samarbejde foregår i europæisk regi. Navnlig gennem Erasmus+, som ifølge to tredjedele danner ramme om "mange", eller "rigtigt mange" af de internationale samarbejder.

UDBUD AF INTERNATIONALE UDDANNELSER OG MOBILITET

En vigtig international aktivitet for professionshøjskolerne er udbud af internationale uddannelser. 44 pct. af de ansatte svarer, at de udbyder uddannelsesforløb med engelske moduler eller semestre i stort omfang, mens 33 pct. angiver, at de gør det i moderat omfang. Professionshøjskolerne udbyder i alt 52 uddannelser på engelsk, og derudover 67 uddannelser, som har et engelsk semester eller modul. Desuden udbyder professionshøjskolesektoren 12 joint degrees, 15 dobbeltgrader og 14 fælles moduler og har dertil 1616 mobilitetspartnerskaber på globalt plan. Der gennemføres i gennemsnit 27 % af institutionernes udviklingsprojekter i samarbejde med udenlandske uddannelsesinstitutioner. De internationale aktiviteter er dog fordelt med en stor variation mellem professionshøjskolerne.

Sidste år var der 2017 udenlandske studerende, på korte eller længere ophold på danske professionshøjskoler, mens 1793 danske professionshøjskolestuderende valgte at tage på udlandsophold. Omkring 60 pct. af både udenlandske og danske studerendes ophold varede mellem 4 og 6 måneder, mens danske studerende i gennemsnit var lidt længere af sted end udenlandske studerende var i Danmark. 91 pct. af danske studerende tog på udlandsophold inden for Europas grænser, mens 54 pct. af udenlandske studerende kom fra lande uden for Europa, her over halvdelen fra Afrika og Asien. 21 pct. af alle udenlandske studerende kom fra Asien, mens 14 pct. kom fra Afrika.

KAPACITET OG PARATHED TIL MERE INTERNATIONALISERING

Baseline 2015 viser, at der er et udviklingsrum til at rekruttere og fastholde de mest talentfulde udenlandske studerende. Selvom 34 pct. af lederne siger, at de arbejder systematisk med at rekruttere de dygtigste udenlandske studerende, så gælder det kun for 18 pct. af medarbejderne. Og mens 26 pct. af lederne svarer, at de arbejder systematisk med at fastholde de dygtigste udenlandske studerende, har kun 6 pct. af medarbejderne svaret det samme.

I forhold til at nå regeringens 2020-mål for internationaliseringen af videregående uddannelser er medarbejderne generelt mere skeptiske end deres ledere. En tredjedel af medarbejderne svarer, at de kun føler lidt eller meget lidt ejerskab over for internationaliseringsdagsordenen. Ligeledes mener en tredjedel af medarbejderne, at interessen for at komme til udlandet blandt underviserne er lav eller meget lav. Med hensyn til kompetencer i forhold til internationalisering mener 17 pct. af medarbejderne, at de er klædt dårligt på, mens 25 pct. mener de er klædt godt på til opgaven.

KOMPETENCER OG KVALITETSSIKRING

Baseline 2015 viser, at både ledere og medarbejdere efterspørger kompetencer i forhold til projektledelse og relationsarbejde i udlandet. Det efterspørges af 41 pct. af medarbejderne og 42 pct. af lederne. Derudover efterspørger 37 pct. af medarbejderne sproglige kompetencer, mens 45 pct. af lederne efterspørger kompetencer til fundraising.

58 pct. har udarbejdet procedurer og systemer til kvalitetssikringen af de uddannelser, der udbydes af samarbejdspartnere inden for EU, mens 41 pct. har udarbejdet procedurer og systemer for samarbejdspartnere uden for EU. De mest anvendte former for kvalitetssikring er delegationsbesøg hos samarbejdspartnere, inddragelse af studerende i evalueringen af fornævnte samt evaluering af læringsudbyttet for danske studerende.

FORMÅL OG METODE

Rapport om internationaliseringskortlægning – Baseline 2015 er udarbejdet af Rambøll i foråret 2015. Rapporten skal bidrage til fremdriften i professionshøjskolernes internationaliseringsproces og realiseringen af regeringens strategi og målsætninger for øget udgående og indgående studentermobilitet på professionsbacheloruddannelserne. Det er derfor en vigtig trædesten for de kommende års arbejde med internationaliseringen på professionshøjskolerne.

Rapporten bygger på interviews med internationale chefer på professionshøjskolerne, en spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og internationalt orienterede medarbejdere på danske professionshøjskoler, fokusgruppeinterviews med danske og udenlandske studerende og enkeltinterview med potentielle aftagere af internationalt orienterede kandidater fra professionshøjskolerne.